

katsoi parhaaksi vetäytyä Koivuniemeen ja Markkisenvaaraan, sillä joukko oli vielä melko taisteluelvotonta, koska suurelta osalta puuttui aseita ja patruunoita oli vain sen verran, että vain Uskelan kaltainen väijytystaistelu saattoi tulla kysymykseen.

Uskelan tapahtumien jälkeen Tunkualle kerääntyi lisää miehiä jo neljä komppania,

joista muodostui Karjalan Metsä-Sissien (KSM) ensimmäinen pataljoona.

Komppaniat olivat:

1. kompp. eli Tunkuan komppania, vahvuus noin 100 miestä, päällikkönä vääpeli Ville Kirjanov Tunkuan kirkonkylästä. Aseistuksena 40 venäläistä 3" kivääriä, loput miehet aseistettuna pistooleilla tai metsästysaseilla.

2. kompp. eli Kevättämjärven komppania, vahvuus 60-70 miestä, päällikkönä vääpeli Ilja Sorto Kevättämjärven kylästä. Aseistuksena oli kaikilla venäläinen 3" kivääri tai berdaani.

3. kompp. eli Uskelan komppania, vahvuus 50-60 miestä, päällikkönä vääpeli Mikko Artunen Uskelan kylästä. Aseistuksena kaikilla venäläinen 3" kivääri.

kivääri.

4. kompp. eli Suikujärven komppania, vahvuus 31 miestä, päällikkönä vääpeli Ville Iljin Suikujärven kylästä. Aseistuksena 5 venäläistä 3" kivääriä ja muutamia pistooleita. Useilla miehillä oli lisäksi hahvoja englantilaisia munakäsitä, kranaatteja. Sukset oli noin 20 prosentilla miehistä ja hevosiain oli mukana 25.

Wasili Keynäs muistelee:

Ukko Väinämöinen, Itä-Karjalan vapausliikkeen henkinen johtaja

Ukko Väinämöisellä, kuten monilla muillakin, oli Karjalassa kaksi nimeä, karjalainen ja venäläinen. Hänen alkupeiräinen nimensä oli Vaassila Leonpoika Levonen, mutta kirjoissa hän oli Vasili Sidoroff. Hän oli syntynyt Itä-Karjalassa Tunkuan kunnan Koivuniemen kylässä 16.8.1855.

Jo nuorena hankittuaan itseopiskelun avulla luku- ja kirjoitustaidon hän ryhtyi harjoittamaan kiertokauppaa Kuopion seuduilla. Kesät hän asui kotonaan Koivuniemessä, talvet kulki kauppamatkoilla pääasiassa Suomessa. Hänen matkansa muodostuivat molemmilla puolella rajaa hyödyksi; hän vei rajan taakse salaa laatikoitain kirjoja, joita kuopiolaiset ystävät hänen mukanaan lähettivät. Karjalassa hän taas keräili Kuopion isänmaallisen seuran museoon luonnontieteellisiä ym. esineitä.

Myöhemmällä iällään Väinämöinen asettui entistä enemmän kotikylänsä pysyväksi asukkaaksi, joskin matkoja tuli vielä tehtyä sekä Suomeen että Venäjälle. Hänestä tuli vähitellen sekä oman kylänsä ja kuntansa että laajempien alueiden luottamusmies. Tätä osoittaa mm. se, että hän oli karjalaisten ehdokkaana valtakunnan duumaan. Lisäksi hän johti taidolla kuntansa taloudellisia asioita, toisaalta syvästi uskonnollisena ihmisenä toimitti papin puutteessa rukoushetkiä kotikylänsä kappelissa.

Sitten tulivat I maailmansodan myrskyvuodet. Alusta alkaen hän otti uusiin tulokkaisiin, bolševikkeihin nähden, jyrkän kannan. Tämä tuli esille hänen taistelussaan näitä vastaan sekä omansa kotikuntansa asioissa että koko Karjalaa kos-

kevissa vapaustaisteluissa.

Hän olikin tulieluinen kansanjohtaja. Tämän kirjoittaja muistaa hänet keväällä 1919 Uhtuan maakuntapäivillä ensi kertaa tavatessa, miten hänen ilmestymisensä toisten Tunkuan edustajien kanssa antoi kokoukselle erikoista innostusta. Hän tahtoi tutustua perinpohjaisesti jo tehtyihin päätöksiin ja käsittelyalaisiin kysymyksiin ennen kuin teki ratkaisunsa. Erikoisesti hänestä tuli Karjalan itsenäisyyspyrkimysten harras kannattaja. Siltä pohjaltahan siihen aikaan luultiin voitavan Karjalan kysymys ratkaista.

Tunkuan kunnan edustajiston johtomies oli jo tuolloin harmaapartainen, mutta hyvässä voimissa oleva vanhus. Hän oli kuin ilmetty muinaiskalvalainen johtomies. Tästä joh-

tui, että häntä ruvettiin Uhtuan maakuntapäivillä kutsumaan Väinämöiseksi, jonka nimen hän omaksui sitten itselleen.

Muutama kuukausi myöhemmin bolševikit miehittivät koko Karjalan, ja karjalaiset johtomiehet siirtyivät pakolaisjoukko mukanaan Suomeen.

Ukko Väinämöinen ei suinkaan ruvennut täälläkään lepäämään. Syksyllä 1921 tuli yht'äkkiä tieto salaisen Karjalan metsäsissijärjestön järjestämästä kansannoususta Itä-Karjalassa. Silloinen vapausliikkeen taistelu aiheutui siitä, että bolševikit - päinvastoin kuin Tarton rauhansopimus edellytti - ryhtyivät entistä räikeämmin orjuuttamaan karjalaista väestöä. Näin alkaneen vapausliikkeen herättäjänä, innostajana ja henkisenä johtajana, metsäsissien isänä oli tulielu-

nen vanhus Ukko Väinämöinen.

Jälleen kerran joutuivat karjalaiset vapausliikkeitä niiden mukana Väinämöinen vaimonsa kera ja toistakymmentä tuhatta siviiliasukasta ylivoimain pakottamina siirtymään Suomen rajojen sisäpuolelle. Väinämöisen kotipaikaksi tuli nyt Vuokatti, missä hän eli kuolemaansa saakka 10.1.1942. Rajan taakse jäivät koti, omaisuus ja tytär lapsineen. Karjalan metsäsissijärjestön edustajana Väinämöinen valittiin Karjalan ulkomaisen valtuuskunnan jäseneksi.

Lyhennys Wasili Keynään laatimasta muistokirjoituksesta. Viena-Aunus 1:1942 (Itä-Karjalan vapausliikkeen johtaja Ukko Väinämöinen kuollut). - kokosi Anja Malinen.

Kuva otettu 3.11.1932 Kuopion museossa. Henkilöistä tunnistettu vain kaksi, keskellä pitkäpartainen Ukko Väinämöinen vierellään vas. puolella Mikittä Muntijeff Hiisjärvestä. Mikä lienee tilaisuus ja keitä muita kuvassa on?